

Edukimi në Distancë

Kujdesi, Zhvillimi dhe Edukimi në fëmijërinë e hershme për moshën 0 - 6 vjeç

**AKTIVITETET E MUAJIT SHKURT PËR GRUP MOSHËN
0-3 VJEÇ, 18-36 muaj**

JAVA E PARË

E HËNË - 1 SHKURT - Ndërtesat gjigante të qytetit

Materialet dhe mjetet: kuti të mëdha, copa druri, rollne të letrës se tualetit dhe kuzhinës, etj.

Zhvillimi i aktivitetit: Fëmijëve të vegjël padyshim se iu pëlqen shume të ndërtojnë gjëra, ashtu sikur iu pëlqen edhe t'i rrënojnë ato. Prandaj ofro mundësinë që fëmija juaj të kënaqet me këtë aktivitet të thjeshtë i cili nuk kërkon përgatitje nga ana juaj. Thjeshtë mblidhni kuti dhe materiale të mëdha dhe të lehta të cilat i keni në shtëpi dhe ofrojani fëmijës që të luajë me to. Ideja kryesore e këtij aktiviteti është të lejoni fëmijën të ndërtojë pa shumë udhëzime. Kjo lojë i ndihmon ata të punojnë me balancën dhe peshën e gjërave pa pasur ndihmë nga të rriturit. Përmes kësaj loje fëmijët do të mësojnë të zgjidhin probleme, si p.sh.: a do të qëndrojë një kuti e madhe mbi një të vogël? Jepuni shansin që ta zbulojnë vetë këtë derisa luajnë. Me anë të këtyre materialeve fëmija mund të ndërtojë qytete, ura, tunele, kulla, etj. Kohë pas kohe pyesni fëmijën çfarë ka ndërtuar, dhe nëse e shihni të nevojshme, mund t'i jepni ide se çfarë tjetër mund të bëjë, ose lejojeni të kënaqet sipas imagjinatës së tij/saj.

E MARTË - 2 SHKURT - Mbjellja e fushës

Materialet dhe mjetet: Brum me ngjyrë të kaftë (mund të përdorni kafe ose kakao për t'ia dhënë ngjyrën brumit), fara të ndryshme si fasule, misër, bizele, apo copa më të mëdha të ushqimeve të ndryshme të cilat mund të lënë gjurmë në brum.

Zhvillimi i aktivitetit: Bisedoni me fëmijën që në fshatra ka shumë tokë në të cilën mund të mbillen fruta e perime. Tregojini që sot ju do të luani me brum dhe të pretendoni se brumi është toka dhe në të të mbillni farëra të ndryshme. Jepini fëmijës tuaj një sasi të vogël të brumit me ngjyrë kafeje dhe farërat apo pjesë frutash dhe perimesh të ndryshme. Duke demonstruar, tregoni fëmijës se si të shtrijë brumin në një sipërfaqe të rrafshët dhe nxiteni fëmijën ta bëjë të njëjtën gjë. Pastaj "mbillni" një fushë me fruta dhe / ose perime. Fëmijët e vegjël natyrisht se do t'i shtypin farërat apo pjesët e frutave/perimeve në brum dhe do t'i largojnë ato përsëri. Flisni me fëmijën në lidhje me gjurmën që secili artikull ushqimor bën në brum. Është me gunga? A janë gunga të mëdha apo të vogla? A janë gjurmët e njëjta apo të ndryshme?, etj. Lejojeni fëmijën të luajë sipas dëshirës dhe imagjinatës së tij me materialet e përgatitura dhe mos ndërhyri për të "korrigjuar" lojën e tij.

E MËRKURË – 3 SHKURT - Macja dhe miu

Zhvillimi i aktivitetit: Luani këtë lojë argëtuese me fëmijën tuaj që të njëjtën kohë të argëtoheni dhe që fëmija t'i ushtrojë muskujt e mëdhenj.

Tregoni fëmijës se do të luani një lojë, ku ju jeni një mi i vogël dhe ai është një mace që do të të ndjekë. Thuaqi se miu bën "skuik skuik" ndërsa macja bën "mjau, mjau".

Zbrit në dysheme dhe thuaqi: "Ti nuk mund të më kapësh!". Fillo të zvarritesh shpejt dhe inkurajo fëmijën që t'ju ndjekë duke ua imituar lëvizjet dhe mjaullitjen e maces. Zvarrituni prapa mobileve, poshtë tavolinave dhe në dhoma të ndryshme.

Kur fëmija juaj e kupton lojën, ndërroni rolet.

Bisedoni me fëmijën se si minjtë jetojnë në hambarë ku ka misër (në fshatra) dhe se shpeshherë macet iu ndihmojnë fermerëve për t'i kapur minjtë që të mos e dëmtojnë drithin apo ushqimet tjera.

E ENJTE - 4 SHKURT - Lagjja ime

Materialet dhe mjetet: shirit ngjitës, makina lodër dhe objekte të tjera.

Zhvillimi i aktivitetit: Në një tavolinë apo dysheme me anë të shiritit ngjitës formoni "lagjen" në të cilën banoni. Mblidhni makina dhe lodra të tjera për ta krijuar lagjen. Mund të përdorni edhe materiale ricikluese në vend të lodrave. P.sh në një rrollne tualeti mund të vizatoni dritaret dhe atë të përdorni si shtëpi apo banesë. Përdorni letër apo fije peri të gjelbër për të simbolizuar parkun apo oborrin. Thjesht vendosni materiale të ndryshme në dispozicion dhe lejojeni fëmijën të krijojë lojën sipas imagjinatës së tij. Mësojani frazën "lagjja ime" dhe le të mësojë se ku banon, si quhet lagjja, qyteti apo fshati.

Në fund të lojës lejojeni fëmijën që të heqë vetë shiritin e ngjitësit në mënyrë që t'i ushtrojë muskujt e vegjës të dorës.

E PREMTE - 5 SHKURT - Ndërto shtëpinë

Materialet dhe mjetet: Blloqe ndërtimi, letër dhe laps.

Zhvillimi i aktivitetit: Ngjitni një letër apo karton të madh në tavolinë dhe duke përdorur blloqet vizatoni formën e një shtëpie. Vizatoni në atë mënyrë që blloqet të përshtaten në vijat që keni bërë. Vendosni blloqet në anën e majtë të letrës, në mënyrë që fëmija t'i kapë blloqet nga e majta në të djathtë (të ushtrojë konceptin që do t'i nevojitet kur të fillojë të shkruajë).

Nxiteni fëmijën që t'i plotësojë hapësirat e vizatuara me blloqe.

Bisedoni në fund se forma e kujt është ajo (e shtëpisë) dhe flisni se si në fshatra ka shumë shtëpi, ndërsa në qytete ka shumë banesa dhe shtëpi.

Nëse dëshironi të shtoni edhe konceptin e njohjes së ngjyrave, ju mund ta vizatoni shtëpinë me ngjyra sikurse ato që i keni blloqet, dhe ta udhëzoni fëmijën që t'i vendosë blloqet sipas ngjyrës. P.sh. blloqet e kuqe të vizatimi me ngjyrë të kuqe.

Nëse nuk keni blloqe, lojën mund ta zhvilloni me çfarëdo objekte të tjera që i keni në shtëpi. P.sh. mund të përdorni lugë të vogla. E vizatoni formën e shtëpisë duke e bërë gjurmën e lugës dhe pastaj fëmija i përdorë lugët për t'i plotësuar hapësirat dhe për ta formuar shtëpinë.

JAVA E DYTË

E HËNË – 8 SHKURT – Ndërto shtëpinë

Materialet dhe mjetet: Blloqe ndërtimi, letër dhe laps.

Zhvillimi i aktivitetit: Ngjitni një letër apo karton të madh në tavolinë dhe duke përdorur blloqet vizatoni formën e një shtëpie. Vizatoni në atë mënyrë që blloqet të përshtaten në vijat që keni bërë. Vendosni blloqet në anën e majtë të letrës, në mënyrë që fëmija t'i kapë blloqet nga e majta në të djathtë (të ushtrojë konceptin që do t'i nevojitet kur të fillojë të shkruajë).

Nxiteni fëmijën që t'i plotësojë hapësirat e vizatuara me blloqe.

Bisedoni në fund se forma e kujt është ajo (e shtëpisë) dhe flisni se si në fshatra ka shumë shtëpi, ndërsa në qytete ka shumë banesa dhe shtëpi.

Nëse dëshironi të shtoni edhe konceptin e njohjes së ngjyrave, ju mund ta vizatoni shtëpinë me ngjyra sikurse ato që i keni blloqet, dhe ta udhëzoni fëmijën që t'i vendosë blloqet sipas ngjyrës. P.sh. blloqet e kuqe te vizatimi me ngjyrë të kuqe.

Nëse nuk keni blloqe, lojën mund ta zhvillonit me çfarëdo objekte të tjera që i keni në shtëpi. P.sh. mund të përdorni lugë të vogla. E vizatoni formën e shtëpisë duke e bërë gjurmën e lugës dhe pastaj fëmija i përdorë lugët për t'i plotësuar hapësirat dhe për ta formuar shtëpinë.

E MARTË - 9 SHKURT -Çfarë ke veshur

Zhvillimi i aktivitetit: Kjo lojë që do ta bëni sot është një mënyrë shumë e mirë për të punuar në njohjen e ngjyrave, pjesëve të trupit dhe vënien në lëvizje të trupit.

Fillimisht ulu me fëmijën në dysheme dhe pyete se çfarë ngjyre i ka çorapet, çfarë ngjyre i ka pantallonat, dhe çfarë ngjyre e ka bluzën. Pastaj tregoni fëmijës që do ta luani një lojë me lëvizje.

Filloni lojën duke dhënë disa udhëzime dhe duke i demonstruar lëvizjet ashtu që fëmija ta kuptojë veprimin që pritët nga ai/ajo.

-Nëse ke veshur çorape të kuqe vrapo deri tek një objekt i caktuar.

-Nëse ke veshur bluzë të kaltër duartrokit.

-Nëse ke veshur pantallona të zeza hidhu poshtë e lartë.

Nëse fëmija nuk i njeh ende ngjyrat mund ta bëni lojën vetëm me rroba. Ndërsa për ta bërë lojën më sfiudese, mund të shtoni edhe numrin e veprimeve. P.sh. vrapo deri te dera 3 herë.

E MËRKURË – 10 SHKURT - Këpuca ime

Materialet dhe mjetet: karton, fije peri apo lidhëse këpucësh, ngjyra.

Zhvillimi i aktivitetit: Preni një copë kartoni apo letre të fortë në formë këpuce dhe bëni dy kolona me vrima në mes të "këpucës". Jepini fëmijës ngjyra të ndryshme dhe udhëzoheni të ngjyrosë këpucën prej letrës sipas dëshirës së tij. Në fund ofrojeni një lidhëse këpucësh apo një fije peri të fortë dhe demonstrojeni se si të endë lidhësen nëpër vrima. Në këtë fazë është e rëndësishme që fëmija të provojë ta fusë lidhësen në vrimë dhe ta nxjerrë atë për t'i ushtruar muskujt e vegjël dhe durimin, mirëpo sigurisht që nuk do të arrijë të "lidhë këpucën" prandaj thjeshtë lejojeni të luajë dhe zbavitet pa ndërhyrë në punën e tij.

E ENJTE - 11 SHKURT - Kolazh me veshje

Materialet dhe mjetet: ngjitës, gërshërë, letra me ngjyra dhe materiale të ndryshme, etj.

Zhvillimi i aktivitetit: Në një letër apo karton vizatoni forma të veshjeve. Merrni letra të ndryshme të kuzhinës, të toaletit, folje, pulla, letër me ngjyrë, etj. Këto letra dhe materiale preni në copa të vogla dhe vendosni në dispozicion të fëmijës që ai/ajo të bëjë kolazh duke zbukuruar veshjet. Ky aktivitetet i lejon fëmijës që të shpreh aspektin e vet artistik sipas dëshirës dhe imagjinatës së tij. Lavdërojeni fëmijën për durimin dhe punën e tij. Punimin mund ta varni diku në dhomën e fëmijës.

E PREMTE – 12 SHKURT –Puzzle/enigma

Materialet dhe mjetet: letër, gërshërë.

Zhvillimi i aktivitetit: Zgjidhni një punim që e ka bërë fëmija juaj. Mund të jetë një vizatim i veshjeve që e keni punuar një ditë më parë apo çfarëdo tjetër. Pyesni fëmijën nëse ju lejon që ta ktheni punimin e tij në një puzzle. Nëse fëmija nuk pajtohet, atëherë përdorni ndonjë fotografi tjetër nga ndonjë katalog apo vizatoni vetë diçka. Pastaj merrni atë vizatim/fotografi dhe ngjiteni në një letër të fortë apo karton (mund të përdorni kuti të zbrazëta të ushqimeve). Preni kartonin në disa pjesë, varësisht se çfarë moshe është fëmija (2-5 pjesë). Përziëni pjesët dhe inkurajojeni fëmijën që ta formoj vizatimin apo figurën duke i bashkuar pjesët.

JAVA E TRETË

E HËNË – 15 SHKURT -Puzzle/enigma

Materialet dhe mjetet: letër, gërshërë.

Zhvillimi i aktivitetit: Zgjidhni një punim që e ka bërë fëmija juaj. Mund të jetë një vizatim i veshjeve që e keni punuar një ditë më parë apo çfarëdo tjetër. Pyesni fëmijën nëse ju lejon që ta ktheni punimin e tij në një puzzle. Nëse fëmija nuk pajtohet, atëherë përdorni ndonjë fotografi tjetër nga ndonjë katalog apo vizatoni vetë diçka. Pastaj merrni atë vizatim/fotografi dhe ngjiteni në një letër të fortë apo karton (mund të përdorni kuti të zbrazëta të ushqimeve). Preni kartonin në disa pjesë, varësisht se çfarë moshe është fëmija (2-5 pjesë). Përzieri pjesët dhe inkurajojeni fëmijën që ta formoj vizatimin apo figurën duke i bashkuar pjesët.

E MARTË - 16 SHKURT - Valëvite si flamur

Materialet dhe mjetet: shallë/shami, muzikë.

Zhvillimi i aktivitetit: Për fëmijët është ndjenjë e mrekullueshme të lëvizin lirshëm më muzikë duke valëvitur një shami në dorë. Ky aktivitet do t'i japë fëmijës tuaj një ndjenjë ekuilibri dhe kontrolli. Lësho muzikë me motive kombëtare apo muzikë që i pëlqen fëmijës dhe vallëzo bashkë me fëmijën duke lëvizur një shami në dorë. Mësojeni fëmijën ta valëvit shaminë lartë e poshtë nën tingujt e muzikës. Ju dhe fëmija juaj mund të kapni shapin në dy cepat e tij dhe ta valëvitni atë së bashku. Çfarëdo që bëni ju, fëmija do t'i kopjojë lëvizjet tuaja. Kjo është një lojë shumë argëtuese dhe kreative dhe fëmija juaj do të dëshirojë që ta luani atë disa herë.

E MËRKURË – 17 SHKURT - Gjurma e flamurit

Materialet dhe mjetet: sfungjer (vata pambuku, letër) i prerë në formë ylli dhe harte, letër e kaltër, ngjyrë e verdhë dhe e bardhë.

Zhvillimi i aktivitetit: Preni sfungjerin e enëve apo vata pambuku në formë ylli, dhe në formë të hartës së Kosovës. Ofroni fëmijës ngjyrë të bardhë dhe të verdhë dhe një letër të kaltër. Tregojani fëmijës një flamur të Kosovës dhe udhëzoheni që ta vendosë formën e prerë në ngjyrë dhe me të të bëjë gjurmët në letrën e kaltër. Ju poashtu mund t'i vizatoni yjet dhe hartën në letër, gjersa fëmija me sfungjer apo duar të lyera me ngjyrë i plotëson me ngjyrë format që keni vizatuar. Lejojeni fëmijën të kënaqet dhe të punojë sipas dëshirës së tij (edhe nëse punimi nuk do të ngjajë sikurse flamuri). Derisa fëmija ngjyrosë dhe luan tregoni atij/asaj se ky është flamuri i Kosovës dhe bisedoni për ngjyrat që gjinden në të. Kërkoni fëmijës që t'i identifikojë ngjyrat dhe numëroni së bashku sa yje ka në flamur.

E ENJTE - 18 SHKURT - Fishekzjarre me brushë

Materialet dhe mjetet: brushë, ngjyra, letër.

Zhvillimi i aktivitetit: Fëmijët e vegjël e pëlqejnë shumë lojën me ngjyra dhe materiale të tjera të cilat mund t'i prekin me duar dhe të shohin efektin shkak-pasojë. Sot lejonin ata të bëjnë magji me ngjyra dhe enë të kuzhinës. Në qoftë se keni një brushë të rrumbullakët enësh, apo shtypëse të patateve, kulluese të vogël apo ndonjë enë tjetër, jepjani fëmijës që të krijojë "fishekzjarre" me gjurmën e tyre. Në një enë të rrafshët vendosni ngjyrë të kaltër, të verdhë dhe të bardhë, ofrojani fëmijës një letër apo karton dhe udhëzoheni ta shtypë enën në ngjyrë dhe pastaj të bëjë gjurma në letër. Bisedoni se çfarë apo kujt i ngjanë gjurma që ena lë në letër. Thuani emrat e ngjyrave dhe tregoni se këto janë ngjyrat e njëjta sikur ngjyrat që ka flamuri i Kosovës.

Në qoftë se nuk keni ngjyra, të njëjtin aktivitet mund ta bëni edhe me ujë. Për fëmijët do të jetë mjaft argëtuese që thjesht të lagin enën në ujë dhe ta vendosin në letër, ata mund ta zgjasin lojën e të luajnë sipas dëshirës.

E PREMTE - 19 SHKURT - Varësja ime

Materialet dhe mjetet: tub nga kartoni i letrës së tualetit apo kuzhinës, gërshërë, ngjyra.

Zhvillimi i aktivitetit: Vendosni një letër kuzhine në tavolinë (nëse nuk doni të dëmtohet tavolina juaj) dhe ngjiteni tubin e letrës për ta stabilizuar atë në mënyrë që fëmija juaj të mund ta zbukurojë me ngjyra. Rrotullojeni tubin nga ana tjetër derisa të zbukurohet me ngjyra në të gjitha anët. Priteni tubin në rrathë mesatarisht të hollë. Jepni fëmijës një litar dhe udhëzojeni t'i fusë rrathët në litar për të formuar varësen e tij. Nëse fëmija ka dëshirë vendosjani varësen e punuar në qafë që ai të ndjehet krenarë me punën e tij.

Në vend të tubit të letrës mund të përdorni makarona apo rruaza, nëse fëmija është më i rritur dhe mund të manipulojë edhe me objekte më të vogla.

JAVA E KATËR

E HËNË – 22 SHKURT -Shpëto kafshët

Materialet dhe mjetet: shirit ngjitës, kafshë lodra.

Zhvillimi i aktivitetit: Në tavolinë, në dysheme, apo në një enë të rrafshët vendosni disa kafshë të vogla lodër dhe ngjitni ato me shirit ngjitës. Në qoftë se nuk keni kafshë lodër, mund të përdorni ndonjë material tjetër që posedoni në shtëpi, p.sh. kapakë të shisheve të ndryshme. Thuani fëmijës që t'i "shpëtojë" kafshët duke e hequr shiritin ngjitës. Nxisni komunikimin e fëmijës duke i kërkuar të tregojë se cilën kafshë e ka "shpëtuar". Kjo lojë argëtuese do t'i ndihmojë fëmijës tuaj në ushtrimin dhe forcimin e muskujve të vegjël dhe të kuptojë se çfarë efekti ka veprimi i tij.

Aktivitetin e ngjashëm mund ta realizoni edhe duke përdorur një tepsi me forma dhe në vend që fëmija ta heqë shiritin ngjitës me duar jepni mundësi t'i ushtrojë shkathtësitë e prerjes me gërshërë.

E MARTË - 23 SHKURT - Natyra me ngjyra

Materialet dhe mjetet: ngjyra, letër transparente.

Zhvillimi i aktivitetit: Sot bisedoni me fëmijën për natyrën, për atë se çfarë mund të shihni gjatë udhëtimeve tuaja. Tregoni për bjeshkët, për lumenjtë, fushat. Nëse jetoni afër ndonjë vendi ku mund t'i shihni malet, gjatë periudhës sa jeni jashtë me fëmijën tregoni se ato që sheh janë bjeshkë dhe tregoni se sa të larta janë. Ose nëse ndonjë familjar jeton në ndonjë qytet të Kosovës ku mund të shihen bjeshkët, tregojini fëmijës se kur të shkoni për vizitë të gjyshi ose tezja ju mund t'i shihni bjeshkët ose lumin.

Pastaj vendosni ngjyrë në tavolinë apo në një enë të rrafshët, mbulojeni me letër transparente duke e përforcuar mirë me ngjitës dhe lejojeni fëmijën që me anë të duarve apo një hollueseje t'i shpërndajë ngjyrat. Ju mund të vendosni ngjyrë të gjelbër, të kaltër dhe ngjyrë kafeje, në mënyrë që ngjyrat të simbolizojnë qiellin, lumin, bjeshkët dhe tokën. Kënaquni duke e shikuar fëmijën tek mahnitet duke parë se si ngjyra shpërndahet nga shtypja e tij poshtë letrës transparente.

E MËRKURË – 24 SHKURT - Kapërce lumin

Materialet dhe mjetet: letër, shirit ngjitës apo çfarëdo litari.

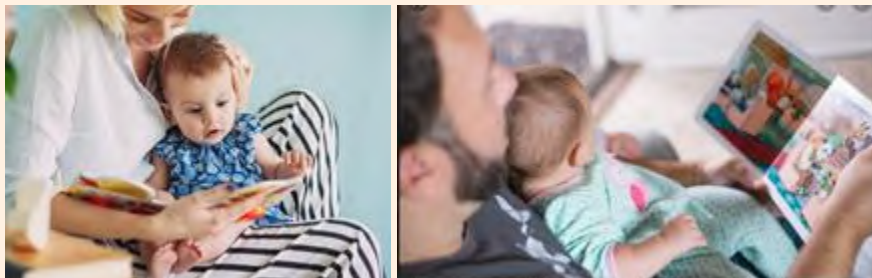
Zhvillimi i aktivitetit: Sot vëni trupin e fëmijës në lëvizje me një aktivitet që nuk kërkon shumë përgatitje. Thjeshtë bëni disa vija horizontale ne dysHEME me anë të një shiriti ngjitës, apo ndonjë litar tjetër që mund ta keni në shtëpi. Tregoni fëmijës se do ta luani një lojë dhe se ai duhet të shkelë në vijat që i keni bërë kinse për të “kaluar lumin”. Pastaj kërko nga fëmija që këtë ta bëjë me veprime të ndryshme. Për shembull: kapërce lumin duke u hedhur me të dy këmbët, me njëren këmbë, duke i kaluar dy vija menjëherë, duke i përdorur këmbët dhe duart, etj. Vazhdo me veprime të ndryshme aq sa fëmija ka dëshirë dhe duke ia përshtatur sfidat nivelit të shkathtësisë së fëmijës.

E ENJTE - 25 SHKURT - Koha për përrallë

Zhvillimi i aktivitetit: Asnjëherë nuk është herët për t'ia prezantuar fëmijës përrallat dhe librat. Pavarësisht moshës së fëmijës, merreni afër vetes dhe duke e parë në sy tregojini një përrallë për vendin që juve ju pëlqen. Zëri juaj dhe mimika e fytyrës do ta ngacmojë fëmijën për t'ju dëgjuar. Përfshini në përrallë edhe librin me foto ose objekte që fëmija tashmë i njeh dhe luan me to.

E PREMTE - 26 SHKURT - Argëtim me dritë

Materialet dhe mjetet: një elektrik dore (apo dritën e telefonit).

Zhvillimi i aktivitetit: Luajeni këtë lojë thjeshtë për argëtimin e fëmijës tuaj. Ndriço me anë të elektrikut të dorës pjesë të ndryshme të dhomës: murin, derën, dyshtenë, e të tjera. Secilën herë që ju e ndriçoni një objekt, emërtojeni atë, për shembull: ky është shtrati. Tregoni fëmijës se si ta ndez dhe fikë dritën. Lejojeni atë të ndriçojë objekte të ndryshme dhe t'i emërtojë ato. Po ashtu mund t'i jepni udhëzime duke i thënë "ndriço dyshtenë", etj. Lojën mund ta bëni edhe nëse dëshironi t'i praktikoni ngjyrat apo format gjeometrike me fëmijën, duke udhëzuar për shembull: ndriço diçka me ngjyrë të kuqe, apo diçka në formë katrore.

